

tiden: økende behov, mer komplekse behov, vanskelig tverrfaglig samhandling, for lite penger, for få hjelpere, svart arbeid, innvandrere med dårlige språkkunnskaper osv. To tall gjør inntrykk: Spania bruker 0,2 % av bruttonasjonalproduktet på hjemmetjenester, Sverige 2,75 %.

Teksten er ikke lettest. Den beskriver situasjonen og de valgte løsningene i de europeiske land (det er lite om de nordiske land). Jeg savner statistisk dokumentasjon, og jeg føler at denne utgivelsen er altfor liten til dette store problemet. Den kan selvfølgelig ikke tilby de geniale løsningene. De ligger kanskje et sted mellom Ronald Reagans «The state is not the solution. It is the problem!» og Fjodor Dostojevskijs «Vi har alle ansvar for hverandre!».

Home care in Europe har størst interesse for politikere og for administrative ledere i departementer, direktorater og kommuner, men jeg er redd de ikke vil finne løsningene på utfordringene i hjemmetjenesten her.

Peter F. Hjort
Blommenholm

Teoretisk om påvirkning av atferd

Elliott P, red.

Infection control

A psychosocial approach to changing practice. 264 s, tab, ill. Oxon: Radcliffe, 2009. Pris GBP 25 ISBN 978-1-85775-612-8

Hygieniske standardtiltak er grunnleggende for å forebygge sykehusinfeksjoner og samtidig verne personalet mot smitte. Til tross for god kunnskap om effekten av smitteforebygging er det bredt dokumentert at helsepersonell ikke alltid utfører slike tiltak i overensstemmelse med gjeldende retningslinjer. Tradisjonelt har man brukt undervisning, retningslinjer, gjennomføring av kvalitetskontroll og infeksjonsovervåking for å bedre helsepersonells smitteforebyggende atferd. I boken presenteres nye tilnæringsmåter for å påvirke atferden – ved å vektlegge hvordan psykososiale mekanismer influerer på enkeltindividets og gruppers handlingsmønstre. Målgruppen er helse- og sosialarbeidere.

Infection control er inndelt i to seksjoner. I den første introduseres biomedisinske og biopsykososiale modeller og teorier, og disse relateres til utøvelse av hygieniske standardtiltak. I del 2 reflekteres det over hvorfor det er vanskelig å påvirke atferd og hvilke tilnæringer som kan bedre smitteforebyggingen.

Gjennom hele boken er det ulike refleksjonsoppgaver. Oppgavene er bokens styrke og utfordrer leserens egen smitteforebyggende atferd og oppfatninger om infek-

sjonsforebyggende retningslinjer. Oppgavene kan med fordel benyttes i undervisning, gruppearbeid og kvalitetsforbedring.

Referanser, definisjoner, liste over standardtiltak og oppskrift på håndvask repeteres når nye emner introduseres. Repetisjonene gjør det lettere å tilegne seg de kompliserte biomedisinske og biopsykososiale teoriene, men bidrar samtidig til at leseren kan få en følelse av manglende progresjon.

For å gjøre teoriene mer oversiktlige benyttes figurer og tabeller. Når teoriene relateres til tilfredsstillende eller manglende smitteforebyggende atferd, som i kapittel 4, er det vanskelig å følge forfatterens tankegang. Utdypende eksempler fra klinisk praksis for å belyse de ulike teoriene ville sannsynligvis bidratt til å gjøre disse mer tilgjengelige for leseren.

Forhold som bidrar til å redusere forfatterens troverdighet er hans beskrivelse av god håndhygiene, som fraviker fra *Nasjonal veileder for håndhygiene*, CDCs *Guideline for Hand Hygiene in Healthcare Settings* og National Health Services (NHS) *Guidelines for preventing healthcare-associated infections*. Forfatterens tolking av modellen «smittekjeden», som beskriver hvordan infeksjonssykdommer oppstår og videreføres, er direkte feil. Han hevder at modellen er utdatert – med den begrunnelse at den aldri har bidratt til å bedre sykehushygienisk atferd.

Innholdet fremstilles svært teoretisk, og det synes å være vanskelig å omsette teoriene i praktisk handling.

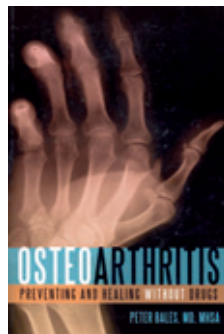
Anne Dalheim
Senter for smittevern
Helse Bergen

Exit artrose

Bales P.

Osteoarthritis

Preventing and healing without drugs. 284 s, ill. Amherst, NY: Prometheus Books, 2008. Pris USD 19 ISBN 978-1-59102-615-0

Umiddelbart syntes jeg det var noe pretensiosøst å gi en bok en tittel som tilsier at den er nøkkelen til å helbrede artrose. Forfatteren er ortoped, men er opptatt av ernæring og påberoper seg en holistisk tilnærming til

artrose. Det er noe overraskende at ortopedisk behandling ikke tillegges noen betydning.

Det påstås i forordet at leger ikke tar i bruk ny kunnskap i hverdagen når de behandler pasienter med artrose, og forfatteren etterlyser en holistisk tilnærming til artrose hos oss leger. Som revmatolog med spesiell interesse for artrose synes jeg at det loves for mye i boken, siden kunnskapsgrunnlaget for denne type behandling av artrose ikke er stort. Slik sett er jeg nok faglig uenig med forfatteren, og dette svekker min begeistring for boken.

Forskning innenfor ernæring og kosttilskudd generelt, og særlig i relasjon til artrose, får mye plass. I flere deler belyses artrosens samfunnsmessige betydning og hvilke metabolske tilstander som predisponerer for tilstanden, inklusive insulinresistens og oksidativt stress. Målgruppen er hovedsakelig legfolk, og forfatteren forklarer basale emner, f.eks. DNA, og belyser så noen genetiske aspekter. En rekke studier gjennomgås, og til slutt kommer forfatteren med personlige anbefalinger av inntak av en lang liste vitaminer og ernæringstilskudd.

Noen ganger blir man forvirret av det varierende presisjonsnivået. Den helsemessige betydningen av insulinresistens, metabolsk syndrom og overvekt kobles etter mitt syn for raskt til selve artrosesykdommen, og det tegnes generelt et optimistisk bilde av effekten av kosttilskudd, noe som står i kontrast til gjeldende kunnskapsgrunnlag. Studier som viser negativ effekt, for eksempel ved glukosamin og kondroitin, trekkes generelt ikke frem. Forfatteren skal likevel ha honnør for å komme med en rekke relevante referanser til anerkjente medisinske fagtidsskrifter som belyser ikke-medikamentelle aspekter som ellers sjelden trekkes frem.

Hans hovedkonklusjon er at interaksjon mellom næringsstoffer og inflammasjon åpner for behandling av artrose. For håpe at han har rett i det. Hadde boken vært min hovedkilde til informasjon om artrose, hadde jeg blitt begeistret og kjøpt kosttilskudd i håp om å skåne mine ledd. Men det gjør jeg ikke. Boken er ikke balansert og kan ikke anbefales for leger som ønsker å sette seg inn i behandlingsmuligheter for artrose.

Till Uhlig
Revmatologisk avdeling
Diakonhjemmet Sykehus